

CYNGOR GWYNEDD

Adroddiad i gyfarfod o'r Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaeth

Dyddiad y Cyfarfod	3 Tachwedd 2026
Teitl yr Eitem	Diweddariad ar raglen waith Pryderon ac Ymholiadau Aelodau
Swyddog Cyswllt	Heledd Jones, Uwch Swyddog Gweithredol

1. PENDERFYNIAD

- 1.1 Gofynnir i'r Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaeth ystyried cynnwys yr adroddiad hwn a'r atodiad cysylltiedig.

2. BETH YW' CEFNDIR AC YSTYRIAETHAU PERTHNASOL?

Cefndir

- 2.1 Yn dilyn pryderon a godwyd yn 2022 ynghylch diffygion ac oedi wrth ymateb i ymholiadau gan Aelodau, gweithredwyd nifer o welliannau ar draws y Cyngor i gryfhau trefniadau ymateb ac i gefnogi Aelodau yn fwy effeithiol. Roedd y gwelliannau hyn yn cynnwys gweithredu'r Polisi Gweithio'n Hybrid, sefydlu'r Cynllun Digidol, y Cynllun Gofal Cwsmer, a gwneud newidiadau i drefniadau hunanwasanaeth.
- 2.2 Rhwng Medi 2025 a Chwefror 2026, cynhaliwyd adolygiad dilynol drwy ymgysylltu gyda'r Aelodau, cynghorau tref a chymuned, penaethiaid adrannau a swyddogion. Er bod canfyddiadau'r adolygiad yn gyffredinol gadarnhaol, nodwyd nifer o feysydd ble roedd angen rhagor o gysondeb a gwelliant. Yn benodol, amlygwyd yr angen i:
- safoni trefniadau ar draws gwasanaethau;
 - sicrhau bod ymholiadau'n cael eu cydnabod ac yn derbyn ymateb prydlon;
 - darparu diweddariadau rheolaidd ar gynnydd ymholiadau; a
 - gefnogi aelodau wrth gysylltu gydag amryw o wasanaethau ar ystod eang o faterion.
- 2.3 Ymhellach fe fynegodd aelodau eu hawydd am ragor o eglurder ynghylch y sianeli a'r trefniadau y dylid eu dilyn ar gyfer codi gwahanol fathau o bryderon, ymholiadau a chwynion, yn enwedig mewn perthynas â materion canu'r gloch, diogelu tywyll ar ran etholwyr.

Rhaglen Waith Ymholiadau Aelodau

- 2.4 Yn sgil yr adolygiad, datblygwyd Rhaglen Waith ar y cyd gan y Grŵp Tasg Aelodau a'r Grŵp Tasg Drawsadrannol, gyda'r bwriad o gryfhau'r gefnogaeth a ddarperir i Aelodau Etholedig. Mae'r Grŵp Tasg Drawsadrannol wedi arwain a chydlynw'r gwaith o weithredu'r camau a nodwyd yn y rhaglen waith.

2.5 Mae nifer o elfennau'r rhaglen waith eisoes wedi'u cyflawni neu wrthi'n cael eu datblygu, gan gynnwys:

- **Porth Ymholiadau Aelodau** – datblygwyd porth penodol i alluogi Aelodau i gyflwyno a chofnodi ymholiadau mewn un lle canolog. Mae'r porth yn cael ei dreialu ar hyn o bryd gan y Grŵp Tasg Aelodau. Yn dilyn gwerthusiad o'r trefniadau peilot, y bwriad yw ehangu mynediad i'r porth fel y gall pob Aelod Etholedig ei ddefnyddio i gyflwyno a monitro cynnydd eu hymholiadau.
- **Polisi Adrodd Cyfrinachol ("Canu'r Gloch") Aelodau** – cyflwynwyd y Polisi yn dilyn gwaith i sefydlu gweithdrefn benodol ar gyfer Aelodau Etholedig i godi pryderon yn gyfrinachol. Cymeradwywyd y Polisi gan gyfarfod o'r Cyngor Llawn ar 2 Gorffennaf 2026.
- **Llwybrau Adrodd** – paratowyd infograffeg sy'n darparu trosolwg clir i Aelodau o'r llwybr mwyaf priodol i'w ddilyn wrth godi pryder, cwyn neu ymholiad. Gweler Atodiad 1 ar gyfer copi o'r infograffeg sydd wedi ei baratoi. Bwriedir gosod yr infograffeg hyn mewn man hygyrch ar y fewnwyd aelodau maes o law.

Y camau nesaf

2.6 Bydd y gwaith yn parhau dros y misoedd nesaf, gyda'r nod o sicrhau bod trefniadau cadarn, cyson ac effeithiol ar waith cyn etholiadau llywodraeth leol 2027. Bydd hyn yn helpu i sicrhau bod Aelodau Etholedig yn derbyn cefnogaeth briodol wrth gyflawni eu rôl, gan gefnogi hefyd y gwaith o baratoi ar gyfer anwytho'r Cyngor newydd yn dilyn yr etholiadau yn Mai 2027.

2.7 Bydd y prif ffrydiau gwaith yn cynnwys:

- diweddarau pecyn anwytho Aelodau, gan gynnwys gwybodaeth glir am rolau, trefniadau democrataidd a'r gefnogaeth sydd ar gael;
- cydlynu rhaglen hyfforddiant Aelodau, gan adolygu'r ddarpariaeth bresennol a sicrhau rhaglen strwythuredig sy'n ymateb i anghenion Aelodau;
- cynnal gwerthusiad o'r Porth Ymholiadau Aelodau yn dilyn y cyfnod peilot, er mwyn sicrhau trefn gyson ac effeithiol ar gyfer cyflwyno ac olrhain ymholiadau; a
- diweddarau Mewnwyd yr Aelodau, er mwyn sicrhau bod gwybodaeth, polisïau, canllawiau a manylion cyswllt perthnasol ar gael yn rhwydd.

2.8 Drwy'r gwaith hwn, y nod yw sicrhau trefniadau cymorth clir, cyson ac effeithiol i Aelodau, gan wella mynediad at wybodaeth a hyfforddiant angenrheidiol.

2.9 Gan fod y rhai o'r prif dasgau a oedd ynghlwm â'r rhaglen waith wedi'u cyflawni, a'r gwaith sy'n weddill mewn llaw, bydd cyfrifoldeb am fonitro a chwblhau'r camau gweithredu sy'n weddill yn cael ei drosglwyddo i'r trefniadau gweithredol arferol. Lle mae angen mewnbwn pellach gan aelodau, bydd y materion hynny'n cael eu trafod yn y grŵp Aelodau: Paratoi at Etholiad 2027.

Atodiadau:

Atodiad 1: Infograffeg - Llwybrau Ymholi ac Adrodd i Aelodau

